

ПРАВОВА ПРИРОДА ЛОКАЛЬНОГО СПОСОБУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Олексій Юрійович ТИХОНОВИЧ,
*аспірант кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
Київського національного
університету ім. Тараса Шевченка*

На даному етапі розвитку дослідження локально-правове регулювання найбільш кардинально проявляється в регулюванні таких основних умов праці, як продовження робочого часу і часу відпочинку, питання заробітної плати та охорони праці. Інститут заробітної плати потребує принципово нових підходів до локального правового регулювання, бо саме він має особливе значення із важливих інститутів трудового права [1, с. 44]. Реформування трудового законодавства у сфері локального регулювання трудових відносин, стосується і відносин із заробітної плати. Регулювання заробітної плати, зазнає суттєвих змін, тому при здійсненні локального регулювання трудових відносин використовуються нормативно-правові акти та нормативні договори, що містять норми права локального рівня. У трудовому праві локальними правовими нормами називають правило загальнообов'язкової поведінки, яке прийнято безпосередньо на підприємстві і діє в його межах [2, с. 12]. Проблеми визначення поняття локального способу регулювання заробітної плати потребує поглибленого дослідження. Відсутність науково обґрунтованої дефініції локального регулювання заробітної плати зумовлює нагальну необхідність в даному дослідженні.

Локальні нормативні правові акти широко застосовувалися на підприємствах держав Західної Європи та Російської імперії з ХІХ сторіччя [3, с. 10]. В трудовому праві та науковій літературі іноді ототожнюються поняття локального правового регулювання та локального нормативно-правового регулювання. Виконання поставле-

ного завдання змушує звернутися до того часу, коли в трудовому праві як в науці вперше з'явився термін «локальний правовий акт». Використання терміну «локальний акт» вперше ввів в юридичну науку М. Г. Александров, який зазначав, що «Норми трудового права - встановлювані законом, указами або постановою уряду конкретизуються стосовно завданням і умовам окремого підприємства в особливих локальних актах» [4, с. 66]. Локальний нормативний правовий акт – це той, який приймає підприємець одноосібно, з урахуванням думки або за погодженням з представницьким органом працівників документ, що містить в собі локальні норми права, що регулюють трудові та пов'язані з ними відносини [5, с. 5].

Серед думок вчених має місце розподіл актів на локальні правові акти і нормативні угоди. Так Л. І. Антонова у своїй монографічній роботі, присвяченій правовому регулюванню, прийшла до висновку про те, що основними формами вираження локальних правових норм служать локальні нормативні угоди між адміністрацією і трудовим колективом і локальні правові акти. На її думку, до актів локально-правового характеру належать положення про заробітну плату, преміювання, про виплату винагороди за загальні результати роботи за рік, правила внутрішнього трудового розпорядку, посадові інструкції, різного роду переліки працівників, які мають ті чи інші пільги, норми виробітку, норми обслуговування, графіки змінності, стандарти якості праці, трудові кодекси, а до нормативних угод - колективні договори та інші угоди, які укладаються на підприємствах трудовим колективом з адміністрацією [6, с. 98].

Виділяючи основні особливості локального регулювання, їх систематизацію, автори зазначають, що регулювання локального характеру проявляється через запровадження локально-нормативних угод, які в свою чергу мають пройти перевірку, що дасть змогу виявити ефективність їх при упорядкуванні трудових питань в межах організації. Таким чином, в узагальненому вигляді регулювання локально-правове являє собою процес приведення системи до встановлених параметрів дієвих нормативних угод, які розробляються та реалізуються між підприємством та трудовим колективом.

Таким чином, проаналізувавши найбільш характерні із існуючих визначень поняття локально-правового регулювання заробітної плати та розглянувши їх трактування, пропонуємо авторське визначення категорії «локальний спосіб регулювання заробітної плати» – це локальні нормативні акти, які не суперечать правовим актам державного та регіонального характеру, носять як дозвільний, зобов'язуючий та заборонний характер, а також включають у собі всі процедури, механізми і методи встановлення та організації заробітної плати, для внутрішнього використання в рамках конкретної організації.

Розглянувши сутність локального способу регулювання заробітної плати, вважаємо за необхідне зазначити, що усі законодавчі акти, які приймаються як органами державної влади, так і органами державного управління, є результатом державно-нормативного способу регулювання. В той же час, локальний спосіб регулювання заробітної плати проявляється переважно в формі колективного договору, що вміщує основні положення з питань праці і заробітної плати, яка в свою чергу вже залежить від робочого часу, часу відпочинку, охорони праці, і застосовується даний спосіб власником або уповноваженим органом, профспілковим комітетом або іншим уповноваженим трудовим колективом органом в межах наданих ому прав. Крім того, слід зазначити, що локальний спосіб правового регулювання включає в себе також і форми локальних актів з питань оплати праці. Наприклад до них можна віднести правила внутрішнього трудового розпорядку на підприємстві, положення про преміювання тощо.

Також в даному акті мають бути зазначені правові норми, як державного регулювання так і норми регулювання на рівні підприємства з врахуванням специфіки роботи та можливостей фінансового стану підприємства. Саме в цьому акті мають бути встановлені та закріплені на підприємницькому рівні розміри заробітної плати та гарантії її отримання працівниками, які пов'язанні трудовими правовідносинами з даним підприємством.

Список використаних джерел:

1. Гетьманцева Н. Д. Державне та договірне регулювання умов праці та підвищення соціальних гарантій для працівників. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2010. N Вип. 525: Правознавство. С.43-46.
2. Кондратьев Р. И. Локальное правовое регулирование трудовых отношений в СССР: автореферат докт. дис. М., 1979 . 33 с.
3. Хныкин Г. В. Локальные источники российского трудового права: теория и практика применения: автореф. дис. ... д-ра юрид. Наук. Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. М., 2005. 49 с.
4. Александров Н. Г. Трудовое правоотношение. М.; Юр. Издат., 1948, 337 с.
5. Томашевский К. Л. Локальные нормативные правовые акты в сфере труда: юридическая природа и определение. *Розвиток законодавства про працю і соціальне забезпечення: здобутки і проблеми* : тези доп. та наук. повідомл. учасн. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 5- 6 жовт. 2012 р.) / за ред. В. В. Жернакова. Х. : Право, 2012. 500 с.
6. Антонова Л.И. Локальное правовое регулирование (теоретическое исследование). Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1985. 152 с.